

EL NOU PARC DE DIAGONAL MAR

L'endemà de la inauguració del Parc de Diagonal Mar vaig anar-lo a visitar i cal dir que estava ple de gent, delerosa de conèixer aquesta nova realització urbana. I, per cert, els urbanistes hauríem de prendre'n bona nota i, alhora, congratular-nos d'aquesta actitud dels ciutadans que s'interessen i volen gaudir de l'espai públic. Un bon percentatge de barcelonins demostren, reiteradament, una activa implicació en la seva ciutat i això hauria de servir d'esperó i constituir un veritable repte perquè els responsables de l'urbanisme (polítics i tècnics) esmercin tots els seus esforços per no defraudar els desitjos de la ciutadania i per millorar la qualitat de l'espai urbà que, de retop, augmenta la qualitat de vida.

Bé, un recorregut pel flamant parc em suggereix una sèrie de consideracions i comentaris. D'entrada, auguro que el seu disseny mereixerà premis i serà molt ben rebut en el panorama de l'arquitectura i de l'urbanisme, si no ho és ja pel coneixement previ que es té del projecte.

La primera impressió, que en podríem dir plàstica, és excel·lent. Ho és per la composició i la varietat de peces que hi ha i que formen un gran mosaic en el qual es juga sàviament amb gespa, aigua, fusta, pedra i paviments però també amb alguns desnivells que creen una nova topografia. Després, segueix una acurada i correctíssima resolució del disseny menut com no podia ser d'altra manera coneixent la qualitat professional dels autors. Finalment, m'haig de referir a les estructures metàl·liques tubulars que, a manera d'escultures complexes, cobreixen determinats espais i amb les quals hi estic menys d'acord. Haig de confessar (sigui dit en veu baixa...) que tampoc m'agrada el que el malaguanyat Enric Miralles va fer a l'Avinguda Icària.

Ara bé, a més a més de la forma se suposa que cal analitzar la funció. És evident que un parc inserit en el teixit ha de servir d'esbarjo per als ciutadans i aquest objectiu primari s'acomplirà perfectament com en altres parcs i, en aquest cas, amb el valor afegit de la qualitat del seu disseny. Però situats en un pla d'exigència i de rigor crec que no n'hi ha prou amb això. Tinc dubtes pel que fa a la idoneïtat d'alguns criteris reflectits en el projecte del parc i, en canvi, no en tinc sobre la resolució projectual i concreta d'aquests mateixos criteris. Compte, destrio una cosa de l'altra. Primer, cal tenir present l'escassetat de parcs que pateix Barcelona, (i la majoria de ciutats) circumstància que reclama el màxim aprofitament possible de la superfície disponible. Si es així, una cosa és utilitzar l'aigua com a ingredient del parc, opció ben encertada, i tota una altra destinar tants metres quadrats a superfície d'aigua atorgant-li un protagonisme que qualificaria d'excessiu. Això fa que la relació entre la superfície útil o trepitjable i la superfície urbanitzada sigui baixa. Estic plantejant un tema de proporcions. No és un parc en situació perifèrica que permeti disposar d'una bona dimensió i, per altra banda, el mar és ben proper.

Segonament, a part d'una colla de zones per a jocs d'infants, de funcionalitat certa, dona la sensació que s'ha prioritzat la recreació d'un paisatge amb una mica de tot: un volum molt important d'aigua amb

rescloses, un pont, petits turonets però, en canvi, hi ha una evident manca d'arbrat que faci ombra, tal vegada pretesament substituït per aquestes composicions metàl·liques les quals, com a escultures resulten confuses i tampoc tenen la vocació de pèrgoles perquè no protegeixen del sol. Crec, també, que es fan massa presents i introdueixen la fredor de l'element metàl·lic.

En tercer lloc, retorno al gran dèficit d'arbres d'ombra (no em refereixo, per tant, a les palmeres existents). Des d'una òptica urbanística, és a dir global, entenc que una de les funcions bàsiques d'un parc de mida mitjana i immersit en la trama hauria de ser la de preveure un espai-bosc, encara que sigui lineal per raons de manca d'espai, de tal manera que conformi un ambient tranquil, fresc i ombrejat a l'estiu. Es tractaria d'oferir al ciutadà la possibilitat de submergir-se en un entorn aproximadament "natural" amb el clar protagonisme dels arbres i la vegetació i en obert contrast amb la duresa i la volguda artificialitat de la ciutat pública.

Sobretot més arbres però també menys aigua i menys ferro podria ser la mena de resum que faria de l'anàlisi del parc. En realitat, estic marcant un programa diferent del que s'ha seguit, encara que la qualitat estètica hauria de ser la mateixa. Insisteixo que deixant de banda la innegable realitat dels espais per a la quitxalla i també el disseny dels elements, la composició general del parc sembla respondre a la consecució d'un paisatge bell i variat que resulti atractiu tant en el plànol com en la visió dels diversos enfocaments i perspectives que ofereix. No s'haurà pensat menys en la seva utilitat?. Estic titllant d'esteticista el projecte del parc?. Així és, si aquest qualificatiu significa oblidar usos convenients i prioritzar els aspectes d'imatge. Una primera reflexió sobre les funcions a acomplir seguida de l'establiment del programa que les reflecteixi i, per últim, un bon disseny al servei de la realització d'aquestes idees, apunta una seqüència lògica a aplicar en casos com aquest.... i en molt altres. Sobre la base d'un programa parcialment inadequat, llavors corresponia a l'Ajuntament marcar, prèviament, les pautes pertinents i no deixar llibertat absoluta al projectista per molt prestigiós que sigui (o precisament per això....)

No vull deixar d'assenyalar l'error urbà que representa completar un tros de ciutat pública seguint les dèries d'un promotor nordamericà, és a dir, amb la barreja explosiva (urbanísticament parlant) de cultura suburbana i liberalisme a ultrança que dóna lloc a la ciutat domèstica o assentament humà. S'aboca, doncs, a la construcció de grups residencials segregats, aliens al context urbà i amb parc privat inclòs. Acabarà essent així pel que fa al parc, si més no parcialment?.

Josep Oliva i Casas, autor del llibre "La confusió de l'urbanisme"

arquijoc@coac.es

Publicat al Butlletí AB del COAC

Nº 86 – Desembre del 2002